

Naschrift: Paul Delbaue (Stalpoert)

Zicht op de kledingzaak Paul Delbaue door fotograaf Richard De Lil tijdens het interbellum (Verzameling Jean-Pierre Delbaue)

Een kostuum op maat. De gebroeders Delbauve, meesterkleermakers te Geraardsbergen

Jacques DE RO

De aanleg van de eerste spoorlijnen Aalst-Geraardsbergen en Geraardsbergen-Aat, respectievelijk ingehuldigd op 7 april en op 1 december 1855 en tegelijk de bouw van een station naar het ontwerp van Jean-Pierre Cluysenaar vormen vanaf de jaren 1870 de aanzet tot de ontwikkeling van een hele stationswijk rondom een centraal plein ⁽¹⁾, op een plaats waar vroeger het Solleveld lag. De treinreizigers die in de Oudenbergstad halt houden worden er niet alleen vergast op drank- en eethuizen, anderzijds zorgen de vele logementhuizen voor hun nodige nachtrust. Voor "Hôtel du Duc de Brabant", "Hotel 'Den Gouden Leeuw", "Hôtel de la Poste", "Hôtel de l' Europe" of nog later "Hotel Monico" breken gouden tijden aan. Wanneer Paul Delbauve in 1914 opdracht geeft met de bouw van een grote statige woning op de hoek van de Lessensestraat met de pas aangelegde Verhaegenlaan, heeft hij met deze nieuwbouw andere plannen dan er de zoveelste horecazaak te openen...

De familie Delbauve uit Deux-Acren

De familie Delbauve is in oorsprong afkomstig uit Deux-Acren, een dorp dat grenst aan Overboelare en gelegen is in de provincie Henegouwen. Constantin Delbauve (1821-1904), zoon van Louis-Joseph ⁽²⁾, landbouwer en van Célestine Parfait, werkt als dienstknecht in Geraardsbergen, wanneer hij in 1856 trouwt met Sophie Van Den Driessche (*1830), naaister en afkomstig uit Schorisse. Zij is de dochter van Joannes (†1841) en van Carolina Lobert, op dat ogenblik landbouwster te Flobecq (Vloesberg). Het jonge echtpaar gaat zich toeleggen op het maken van klederen en opent een winkel in de Nieuwstraat 47. In de kledingzaak vinden we

naderhand een ruim gamma aan kledingstukken: "(...) gemaekte en ongemaekte kleederen zoals broeken, vesten, vestons, pardessus, kleine en groote costumen in elastiek, veloer en andere stoffen". Het wordt een bloeiende zaak, want een tijd later verwerft het nog een tweede woning in de Nieuwstraat (nummer 33), waar vooral "alle de stoffen, zoals ellegoederen, elastiek, katoen, wollen, velours enz...." zijn opgeborgen. Delbauve engageert zich ook in het culturele leven van de stad. Op 7 december 1879 is hij één van de medeondertekenaars van het nieuwe reglement van de Koninklijke Fanfare Sint-Cecilia. In maart 1927 treedt hij toe tot het bestuur van deze muziekmaatschappij ⁽³⁾.

Het echtpaar heeft een dochter en vier zonen. Zij blijven allen, met

uitzondering van de tweede oudste zoon, het vaderlijke beroep trouw. Eersteling is Cesar Delbauve, die het levenslicht ziet op 17 februari 1857. Hij wordt coupeur ⁽⁴⁾ en huwt met Rosalia Fooz. Later begint hij, vermoedelijk na het overlijden van zijn echtgenote in 1889, een eigen kledingzaak in Luik. Zijn zoon, Oscar Jules, geboren in 1885, wordt eveneens kleermaker en blijft aanvankelijk in de Oudenbergstad wonen. Hij huwt in 1911 met Anna Schapelinck (*1877), dochter van Polydorus, behanger en van Emilie Spitaels. Het jaar daarop vinden we het jonge echtpaar in de Wijngaardstraat 51, nog later in de Rue de Namur te Brussel ⁽⁵⁾. De kledingwinkel die Delbauve er opent raakt befaamd en hij wordt zelfs hofleverancier ⁽⁶⁾.

De tweede zoon, Oscar Ghislenu

(1) Het KB van 10 juli 1860 bepaalt de aanleg van een stationsplein.

(2) Louis-Joseph Delbauve, geboren te Deux-Acren op 24 april 1783, is de zoon van Pierre en Jenne du Bois. Het blijft onduidelijk over de juiste schrijfwijze van de familienaam. Constantin en ook zijn zoon Oscar Ghislenu schrijven *Delbauf*, terwijl in de burgerlijke stand van Geraardsbergen afwisselend *Delbauve* en *Delbauf* staat. In de voorbije eeuw wordt de schrijfwijze *Delbauve* gehanteerd.

(3) M. GODFRÖID, *Kroniek der Koninklijke fanfare Sint-Cecilia Geraardsbergen 1810-1985*, Geraardsbergen, 1984, p. 39, 201.

(4) Een *coupeur* is een kleermaker die de maat neemt en het goed knipt.

(5) V. VAN BOSSUYT, F. WILMOTTE, *Gidsboek voor de stad Geeraardsbergen*, Geraardsbergen, 1912, p. 159.

(6) Interview met Jacqueline Delbauve, 26 mei 2007.

Arthur Delbauve (Verzameling Jacqueline Delbauve)

Delbauve, geboren in 1858 is een buitenbeentje in de familie. Hij wordt schoolmeester en speelt toneel. We vinden zijn naam op een handschrift, waarin de tekst van het toneelstuk *De Geneesheer tegen dank* staat beschreven. Het stuk, waarin hij zelf optreedt, zou gespeeld zijn op 2 september 1877 in het lokaal van de Sint-Jozefskring te Geraardsbergen⁽⁷⁾. Uit datzelfde jaar dateert nog een schilderijtje van zijn hand. Het is een lieflijk plattelandstafereel, waarbij een jonge boerin het pluimvee op het neerhof voedt. Op de achtergrond, tussen het lover, staat een wegwijzer met daarop de plaatsen 'Acren' en 'Grammont'⁽⁸⁾. Verwijst hij hiermee naar het vroegere leven van zijn grootouders als landbouwers? Oscar Ghislénus Delbauve overlijdt op 13 juli 1884 in de ouderlijke woning in de Nieuwstraat, amper

25 jaar oud.

Césarine Delbauve (1861-1932) werkt aanvankelijk als 'winkel-dochter' in de kledingzaak van haar ouders. Zij huwt met François Van Den Daelen (° 1869), bediende van beroep, maar blijft kinderloos. De jongste zonen, Arthur (1868-1936) en Paul Delbauve (1874-1959), leren het vak van hun vader en helpen de familiezaak in de Nieuwstraat verder uitbouwen.

Op 3 oktober 1897- Arthur en Paul zijn dan respectievelijk 29 en 23 jaar oud - beslist vader Constantin met zijn beroepsactiviteiten te stoppen en hij verkoopt zijn twee woningen in de Nieuwstraat met de hele huisraad en alle winkelgoederen aan Arthur en zijn 31-jarige zuster Césarine tegen de som van 25.000 frank. Dit met goedkeuring van Cesar en Paul⁽⁹⁾. Het echtpaar en de ongehuwde kinderen blijven echter in het huis wonen. Vermoedelijk is het vooral Arthur die de volgende jaren de leiding van de familiezaak op zich neemt. Op 15 maart 1904 overlijdt Constantin. Nog geen jaar later, op 19 januari 1905 trouwt Arthur Delbauve met Valérie Van Der Mijnsbrugge (1875-1957) uit Parike.

Arthur verwerft het diploma van kleersnijder en legt zich vooral toe op maatwerk, terwijl Paul zich de herenconfectie toe-eigent. Beide broers zijn in 1901 opgenomen in de lokale Burgerwacht⁽¹⁰⁾. Daarnaast is Arthur Delbauve lid, nadien bestuurslid en gedurende zestien jaar ondervoorzitter van de Katholieke Burgersbond te Geraardsbergen. Tijdens de

Paul Delbauve op jeugdige leeftijd. Portret genomen door Charles Janssen, fotograaf en een buurman in de Nieuwstraat (Verzameling Jean-Pierre Delbauve)

gemeenteraadsverkiezingen van 17 november 1895 plaatst hij zich op de lijst van de Katholieke Associatie, doch wordt niet verkozen⁽¹¹⁾. Later maakt hij deel uit van de *Katholieke Meesterkleermakersbond De Eendracht*, die in 1909 wordt opgericht⁽¹²⁾. Net als zijn vader, is hij lid van de *Koninklijke Fanfare Sint-Cecilia*. In maart 1927 treedt hij toe tot het bestuur⁽¹³⁾.

Gescheiden wegen

In 1912 wonen 83 kleermakers zowat overal over de hele stad verspreid. De meesten onder hen werken thuis in opdracht van klanten of voor kledingzaken. Het zijn vaak kleine familiebedrijfjes en het beroep wordt - en dat gebeurt ook bij de familie Delbauve- van

(7) A. SCHREVER, *Een manuscript van Oscar Delbauf*, in *De Heemschutter*, 1992/102/5-8.

(8) Verzameling Jacqueline Delbauve.

(9) Verzameling Jacqueline Delbauve.

(10) M. VAN TRIMPONT, *De Geraardsbergse "Garde Civique" of Burgerwacht (1795-1920)*, Geraardsbergen, 1997, p.151, 153.

(11) F. DE CHOU, *De gemeenteraadsverkiezingen van 17 november 1895 in Geraardsbergen*, in *De Heemschutter*, 2002/181/18.

(12) RAR, MGA Ger, nr. 206: volgens een brief, geschreven door F. De Clercq 20 december 1912, krijgt de "erkende kleermakersbond De Eendracht" de toestemming van het stadsbestuur om de lokalen van de Nijverheidsschool te gebruiken voor het geven van snijlessen. De lessen gaan door op maandagavond van 17 uur tot 19.45 uur aan 32 "stielgenoten".

(13) M. GODFROID, *Kroniek der Koninklijke fanfare...*, p. 196, 201.

vader op zoon verder gezet. Niet zelden vinden we decennia lang dezelfde familienamen terug in deze beroepsklasse (zoals Van den Driessche, Imbo, Van den Berghe, Prové en Van Damme). In de Buizemontstraat, waar we in aantal de meeste kleermakers vinden, werken ze in hoofdzaak thuis. De Nieuwstraat, ook al tijdens de Belle Epoque een druk bezochte winkelstraat, vinden we de meeste kledingzaken met aanzien. Hun klanten zijn gefortuneerde burgers die de betere kledij dragen. De gebroeders Delbauve baten hier elk afzonderlijk een winkel uit. Op nummer 33 vinden we de kledingzaak van Paul Delbauve, die intussen gehuwd is met Maria-Theresia Leopoldine Vanderputten (1876-1960) uit Heikruis. Enkele huizen verderop heeft Arthur zijn

winkel op nummer 47. Zijn zaak is bijzonder succesvol want hij is intussen eigenaar geworden in de Denderstraat 28 (later 34) van een tweede woning, die hij bij zijn zaak betreft. Beide huizen liggen op dezelfde perceelslijn, zodat men via een binnenkoer van de ene in de andere woning komt. Arthur Delbauve heeft zich toegespitst op het vervaardigen van herenkostuums op maat, klaar binnen twaalf uur. De confectie van kostuums voor de Eerste Communie en voor ceremonies is een andere specialiteit. Daarnaast doet hij nog aan lakenhandel. Zijn winkel staat bekend als *A la Pomme d'Or* en hij verzekert elke klant "coupe élégante, façon soignée, solidité garantie, prix avantageux". De gebroeders Delbauve wonen in dezelfde straat, werken in dezelfde

branche en spelen in op dezelfde behoeften van hun klanten. De verstandhouding tussen beiden is na een tijd zoek en tijdens de rest van hun leven hebben ze zelfs geen contact meer met elkaar. Jacqueline Delbauve (° 1930), kleindochter van Arthur, heeft nooit de reden hiervoor gekend, terwijl Jean-Pierre Delbauve (° 1936), kleinzoon van Paul, evenmin hiervoor een verklaring heeft ⁽¹⁴⁾. Vanaf 1914 kunnen we spreken dat beide broers hun eigen weg gaan. Het is Paul Delbauve die de Nieuwstraat voor bekeken houdt en grootse bouwplannen heeft elders in de stad...

Kleermakers te Geraardsbergen in cijfers

De kleermakers zijn tijdens de

De Meesterkleermakersbond 'De Eendracht' in 1929. We herkennen zittend uiterst links Arthur Delbauve. De tweede persoon van rechts zittend is burgemeester Guillaume De Nauw (Verzameling Jacqueline Delbauve)

⁽¹⁴⁾ Interview met Jacqueline Delbauve, 26 mei 2007; interview met Jean-Pierre Delbauve, 6 maart 2008.

COSTUMES SUR MESURE EN 12 HEURES

Grande Maison de Confiance
A LA POMME D'OR

ARTHUR DELBAUVE
47, Rue Neuve, GRAMMONT, 34, Rue de la Dendre.

Draperies - Confections
Spécialité de costumes de 1re communion
et de cérémonie
Coupe élégante, Façon soignée, Solidité garantie, Prix avantageux.

Ongedateerd en gedrukt kaartje van de kledingszaak van Arthur Delbauve (Verzameling Jacqueline Delbauve)

middeleeuwen verenigd in de Sint-Martinusgilde. In hun charter, dat dateert van 12 september 1529, wordt vooral de solidariteit onderstreept van de leden ten aanzien van hun arme, zieke of werkloze confraters, hun weduwen en wezen. Op 13 maart 1669 worden er enkele wijzigingen aangebracht voor het aanvaarden van nieuwe kleermakers. Tijdens de 18de eeuw wordt een nieuw reglement opgesteld dat door keizerin Maria-Theresia wordt bekrachtigd op 13 mei 1765. (15)

Volgens de nijverheidstelling van 1738 telt men in de stad 48 meesterkleermakers. Zij werken samen met 16 knechten en 28 leerlingen. (16) Op de eerste volkstelling van 22 september 1796 (1 vendémiaire jaar V) geven 121 burgers het beroep op van kleermaker (17). In 1896 zijn er 44 familiebedrijfjes (kleermakers die thuis werken)

die zich toelagen op de vrouwenconfectie, 29 op de herenconfectie (18). In 1912 verdienen nog 83 Geraardsbergenaars de kost als kleermaker. Tijdens het interbellum (1936) is

Zichtkaart met postdatum 1933 van het Oorlogsmonument op het Stationsplein met op de achtergrond naast het gebouw van de Nationale Bank de winkelzaak van Paul Delbauve (Verzameling Johny De Nie)

het aantal kleermakers spectaculair gestegen tot 222. Vaak oefenen vader en zoon of verscheidene leden van een zelfde gezin dit beroep uit. Mogelijke verklaring is de verruiming van de afzetmarkt buiten de eigen stadsgrenzen (19). Na W.O. II is het kleermakersberoep niet langer populair en gaat hun aantal in dalende lijn. In 1952 oefenen in de Oudenbergstad nog 66 personen dit beroep uit. De opkomst en het succes van de grote confectiehuizen die massaal produceren met lagere prijzen tot gevolg is niet meer te stuiten.

Maison Paul Delbauve

Het Wolvenstraatje, een smalle doorgang van de Lessensestraat naar de Gasthuisstraat, is voor de rijke stadsbourgeoisie jarenlang een doorn in het oog. Volgens een verslag van het College van Burgemeester en Schepenen uit 1885 is het steegje "(...) slechts drie

(15) A. DE PORTEMONT (P. CATTELAÏN), *Historisch onderzoek naar de stad Geraardsbergen, boekdeel II*, Geraardsbergen, 1996, p. 31-32, 36; V. FRIS, *Geschiedenis van Geraardsbergen*, Gent, 1911, p. 398; M. VAN KERCKHOVEN, *Gilden van ambachten en neringen te Geraardsbergen*, Geraardsbergen, s.d., p. 41-44.

(16) SAA (Stadsarchief Aalst), *Archief van het Land van Aalst*, nr. 1705.

(17) RAG (Rijksarchief Gent), *Scheldedepartement*, nr. 6091.

(18) *Récensement général des industries et des métiers*. 31/10/1896, Bruxelles, 1900-1902, volume I B, p. 104.

(19) *Lijst der parlamentskiezers voor de Stad Geraardsbergen 1936-1937*.

Deze tekening van de kledingzaak van Paul Delbauve uit het interbellum staat gedrukt op de grote kartonnen dozen, waarin de verkochte waar netjes wordt opgeborgen. De weergave van de straatgevels is hier bewust niet correct en dus misleidend. Zowel langs de Lessensestraat als langs de Verhaegelaan telt het hoekgebouw één extra travee. Hierdoor lijkt de winkelzaak imponanter dan in werkelijkheid (Verzameling Jacques De Ro)

meter breed, het is zeer bevolkt, alleen arme mensen wonen er, het is smerig en ongezond. (...)" (20). Van de 28 huisjes, waarin vooral fabrieksarbeiders wonen, staan er in 1912 een elftal leeg. Het jaar daarop wordt het plan opgevat het Wolvenstraatje te verbreden, waardoor een deel van de gebouwen van de Nationale Bank verdwijnt. Het hoekhuis aan de overzijde is de druk bezochte herberg, beenhouwerij en eethuis *A la Ville de Lessines*, uitgebaat door Richard

Haelterman (21).

Nog datzelfde jaar verkoopt de eigenaar, brouwer Victor Van Der Snickt, dit pand, samen met een stal en drie aanpalende huizen in het Wolvenstraatje aan Paul Delbauve (22).

De nieuwe eigenaar laat alle gebouwen afbreken, zodat hij kan beschikken over een 470 m² groot bouwperceel langs de nieuw aan te leggen straat, eerst bekend als de Bankstraat en later als de Verhaegenlaan. Op 27 april 1914

krijgt hij van het College van Burgemeester en Schepenen de toestemming om op deze plaats een handelshuis op te richten (23). Zenon Ghys (1887-1963) wordt als architect en François Borremans (1873-1958) uit de Wijngaardstraat als aannemer aangetrokken (24). Meteen worden de nodige grondwerken uitgevoerd en wanneer gestart wordt met het metselwerk bovengronds, breekt Wereldoorlog I uit en valt het bouwproject stil. In zijn kroniek over de familie Broeckaert, verhaalt Franz Broeckaert dat hij gedurende de oorlogsjaren als kleine jongen "tussen de nieuwbouw heeft gerakkerd" (25). Tijdens deze moeilijke jaren wonen Delbauve met zijn familie in de Lessensestraat in een aanpalend huis, thans bekend als apotheek De Clercq (26).

Na het einde van het oorlogsgeweld in november 1918, gaan de werken op het bouwterrein opnieuw van start. Volgens Jean-Pierre Delbauve is men afgeweken van het oorspronkelijke bouwplan en krijgt de nieuwe woning slechts twee in plaats van drie verdiepingen. Het wordt een opzienbarend hoekhuis met bepleisterde en beschilderde lijstgevels. Het eigenlijke winkelpand telt respectievelijk drie en twee traveeën langs de Lessensestraat en langs de Verhaegenlaan. De afgesnuite hoek heeft op de begane grond de winkel deur, op de eerste verdieping een kleine erker met drie rechthoekige vensters en ter hoogte van het dak een zeshoekig

(20) J. VAN MELLO, *Van Gerardimontium tot Geraardsbergen. Geïllustreerd overzicht van de stad sedert haar ontstaan in 1068 tot rond de vijftiger jaren*, Tielt, 1977, p. 157.

(21) D. SURDIACOURT, "Of Dirck ook iets meedrinkt?" *Lijst van herbergnamen in het 19 de eeuwse Geraardsbergen*, Gent, 1987, p.42: deze herberg staat in 1889 bekend als Hôtel Royal.

(22) AKG (Archief Kadaster Gent), doc. 212, Ger, dl. 6, art. 2095: het hoekhuis (Sectie A 579°, 250 m²) met stal (40 m²) en 3 aanpalende huisjes (elk 60 m²).

(23) SAGer (Stadsarchief Geraardsbergen), *Verlagen van de besluiten van het College van Burgemeester en Schepenen 1911-1917*, zitting van 27 april 1914.

(24) We vinden hun naam op de buitengevel van het hoekgebouw. Over François Borremans en Zenon Ghys, zie J. DE RO, D. SURDIACOURT, *Het Schoonste Spektakel. Honderd jaar filmvertoon in Geraardsbergen*, Geraardsbergen, 2006, p. 117-121.

(25) F. BROECKAERT, *Kroniek van de Familie Broeckaert en een beetje genealogie*, 1979, s. p. nrs.

(26) AKG, doc. 212, Ger, dl. 6, art. 2095: in 1921-1922 wordt de winkel in de Nieuwstraat van de hand gedaan.

torentje met rondboogvensters onder zeshoekige spits. De benedenverdieping wordt over de hele gevelbreedte ingenomen door een houten met art deco ⁽²⁷⁾ getinte winkelpui met grote uitstalramen. De bovenverdieping wordt sterk geritmeerd door telkens drie rondboogvensters.

Op het wolvendak met vorstenkam en oeil-de-boeufs torenen twee grote dakvensters met een rondboogvenster onder een driehoekig fronton. Boven de pui langs beide straten staat in vergulde drukletters op een zwarte achtergrond en ingelijst achter glas: *MAISON PAUL DELBAUVE*.

Boven de uitstalramen lezen we: 'Confections sur mesure. Draperies. Nouveautés', waaruit nu blijkt dat de gebroeders Delbauve in feite dezelfde diensten en goederen aanbieden. Ook de naam van zijn winkelzaak is niet erg verschillend van die van zijn oudere broer: *Le Lion d'or*. In het verlengde van

Straat / aantal	Nr.	Naam	Straat / aantal	Nr.	Naam
Abdijstraat (1)	19	F. Van den Driessche	Markt (3)	15	Frans Van Damme
Adamstraat (1)	13	Theodoor Van den Driessche		36	Ernest Diependaele
Boelarestreet (1)	12	Adrien Prové		38	Wilfried Prové
Buizemont (3)	2	David Schailleé	Meersstraat (1)	3	Jozef De Citter
	24	Cyriel Ogiers	Molenstraat (2)	9	Cyriel Franceus
	86	Henri Imbo		40	Cyriel De Nutte
Buizemontstraat (11)	13	Omer Loubin	Nieuwstraat (8)	12	Edward Lossez
	15	Ivo Marginet		20	Isidoor Imbo
	38	Frans Symoens		33	Paul Delbauve
	54	Richard Maes		36	Jules Carnonckel
	66	Petrus Godyns		43	Weduwe Leon Goossens
	94	Léon Punnewaert		47	Arthur Delbauve
	104	Remy Droesbeke		57	Alexander Van den Berghe
	120	Henri De Weerd		61	Lodewijk Van den Berghe
	133	August De Cubber	Oudenaardsestraat (1)	10	Alexander De Moyer
	137	Emiel De Bodt	Oudenberg (1)	2	Victor Rogier
	185	Isidoor Rogier	Oudenbergstraat (3)	54	Frans Roos
Denderstraat (3)	2	Jan Mollaert		58	René Speck
	28	Arthur Delbauve	Oudesteenweg (1)	1	Cesar De Lessines
	42	Alfons De Moor	Papiermolenstraat (1)	5	weduwe Merckaert
Grotestraat (1)	16	Cyriel Imbo	Paterstraat (1)	2	Firmin Schollaert
Duivenstraat (4)	11	Remi Claus	Pesterstraat (1)	2	J. Van der Mynsbrugge
	15	C. Van den Driessche	Penitentenstraat (1)	10	Victor Poriau
	19	Victor Maquestiau	Sint-Annastraat (1)	40	Vital Van Damme
	43	Jan Wicheleer	Steenstraat (2)	19	Irma de Leye
Gaffelstraat (1)	29	Vital Herregodts		34	Julienne Cosyns
Gasthuisstraat (4)	19	Felix Bonnier	Vesten (4)	33	Wilfried De Smet
	80	Frans en Aimé Ketsman		35	Alfons Collyns
	101	Gustave Gosseye		49	Frans Rogiers
Gentsestraat (1)	12	Theophiel Van der Kelen		56	Vicor Wittenberg
Hemdenstraatje (1)		Petrus Brico	Visstraatje (1)	65	Edmond Vermeiren
Hunnegemstraat (1)	12	Frans Serpin	Vredestraat (3)	32	Richard Petit
Kaai (1)	13	Camiel Van Hoorde		62	Victor Pacquay
Kapellestraat (2)	2	Oscar Batheus		64	Jan Mollaert
	10	Theophiel Moreels	Weverijstraat (3)	51	Cyriel Coels
Kattestraat (1)	12	Emiel Durant		10	Gustave De Pryck
Karmelietenstraat (1)	6	Georges Kesteleyn		14	Louis Walraet
Lessensestraat (6)	2	Alfons Sollier		100	Theophiel Brodelet
	19	Emiel Van der Haegen	Wijngaardstraat (1)	51	Oscar Delbauve
	22	Gustave De Spiegeleer			
	70	Ernest Merckaert			
	97	Benedict Gosseye			
	119	Hector de Clercq			

Tabel: Het aantal kleermakers per straat te Geraardsbergen in 1912

⁽²⁷⁾ Art deco is een stijl in de architectuur, de interieurinrichting en de toegepaste kunst die vooral tijdens de jaren 1920-1930 erg populair is. De stijl is genoemd naar de tentoonstelling van de toegepaste kunst "Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes" in Parijs in 1925. Het is een verzamelnaam die betrekking heeft op diverse stromingen in verschillende landen, die voornamelijk een reactie zijn op art nouveau en Jugendstil. De vormgeving is strak en eenvoudig; lange, dunne vormen, gebogen oppervlakten, geometrische vormen, rood, zwart en zilver, abstractie en heldere kleuren.

het winkelpand ligt langs de Verhaegenlaan het woonhuis van de meester-kleermaker. Het is een dubbelhuis bestaande uit drie traveeën met licht uitspringend middenrisaliet, waarboven op het wolvendak een dakkapel onder een rondboogvormig fronton met langs weerszijden twee oeil-de-boeufs. Ook hier zijn alle gevelopeningen rondboogvormig. Op de eerste verdieping bevindt zich rechts boven de toegangsdeur een kleine erker in boogvorm maar met drie rechthoekige vensters. Het interieur, dat in art deco is opgevat, omvat op de benedenverdieping naast de winkel, de snijkamer, het rooksalon, de grote en de kleine eetkamer, de keuken, twee toiletten en twee traphallen. Op de eerste verdieping bevindt zich de living, het salon, drie slaapkamers en

Zichtkaart met 'Villa Blondinette', die Paul Delbauve tijdens de jaren 1930 in cottage stijl laat optrekken te Westende, thans een fusiegemeente van Middelkerke (Verzameling Jean-Pierre Delbauve)

Hubert Delbauve (Verzameling Jean-Pierre Delbauve)

een toilet. Onder het dak tenslotte vinden we nog drie slaapkamers, de badkamer en de zolder.

Art deco elementen vinden we vooral terug in de versiering van de schouwmantels en van deuren en ramen in gekleurd brandglas in lood ⁽²⁸⁾. In de zijgevel van het woonhuis is het brandglas van de grote deur- en vensterpartij, die uitgeeft op het terras en een kleine tuin, uitbundig opgesmukt met bloemmotieven. Opmerkelijk is de muurdecoratie van de trappenhal met kleine wandtegels uit spiegelglas.

Op 15 september 1922 krijgt Paul Delbauve de toelating van het College van Burgemeester en Schepenen om een tweede huis te bouwen langs de Verhaegenlaan en een 'bergplaats voor auto' ⁽²⁹⁾. Voor hem is een auto – hiermee hoort hij bij de kleine groep Geraardsbergenaars die op dat ogenblik een wagen bezitten –

noodzakelijk voor het uitoefenen van zijn beroepsbezigheden.

Regelmatig rijdt hij naar de woning van klanten, vooral in het nabije Henegouwen (Lessen, Aat, Jurbise) om hun maten op te nemen voor de vervaardiging van een kostuum. Delbauve kan beschikken over een 25-tal thuiswerkende kleermakers die zijn bestellingen uitvoeren. De kledingwinkel op het Stationsplein is zeker tijdens het interbellum erg florerend. Paul Delbauve is een tijdlang voorzitter van de *Confectionneurs van Geraardsbergen* ⁽³⁰⁾ en omwille van zijn verdiensten in de branche wordt hij Ridder in de Kroonorde en in de Orde van Leopold II en ontvangt hij de Industriële Medaille 1^e klas. Met het opkomende kusttoerisme laat Delbauve in de Parklaan (thans de Brocquevillelaan) te Middelkerke *Villa Blondinette* ⁽³¹⁾ bouwen.

⁽²⁸⁾ De winkelramen hebben bovenaan in ellipsvorm een brandglas in lood waarop de vier seizoenen zijn uitgebeeld. Zij zijn vermoedelijk veel later na de bouwdatum aangebracht.

⁽²⁹⁾ SAGer, *Verslagen van de besluiten van het College van Burgemeester en Schepenen 1917-1924*, zitting van 15 september 1922.

⁽³⁰⁾ Deze vermelding vinden we op zijn bidprentje. Gaat het hier om de katholieke Meesterkleermakersbond of om een andere lokale kleermakersorganisatie?

⁽³¹⁾ Deze villa verwijst naar de blonde haren van zijn echtgenote.

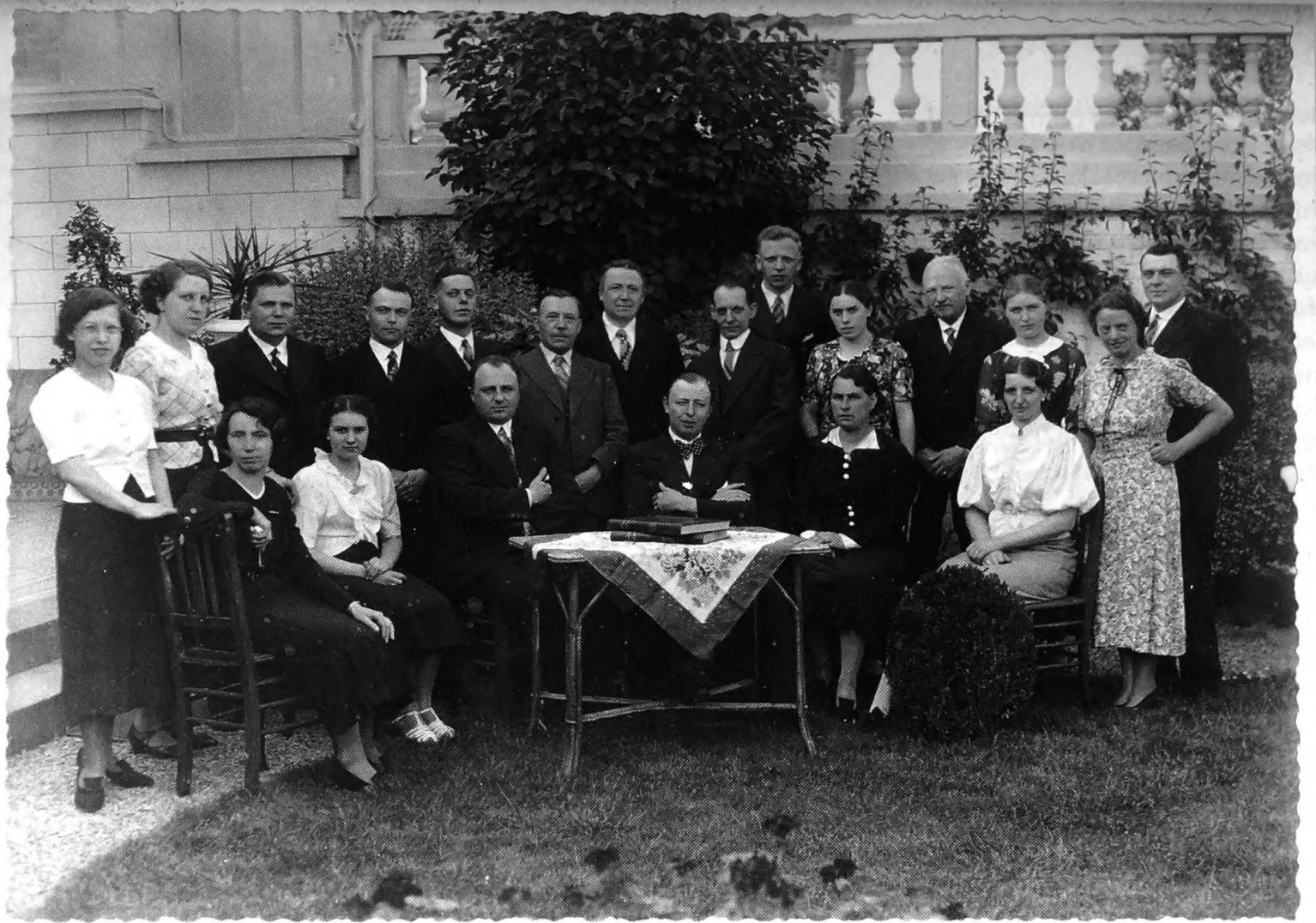

Foto van "Personnel des Grands Magasins "Paul Delbauve", genomen in de tuin aan de Verhaegenlaan. Hubert Delbauve zit centraal aan het tafeltje met links naast hem zijn oudere broer Julien. Staand van links naar rechts de 5de in de rij is Oscar Schailleé, de 6de Jules Schoup, de 7de Jan-Remy Blaton en uiterst rechts Victor Carous (Verzameling Jean-Pierre Delbauve)

De familie Delbauve poseert voor de camera op het terras langs de Verhaegenlaan. In de deuropening staan Paul Delbauve en zijn echtgenote Leopoldine Vanderputten met tussen hen in Jacques Delbauve. Uiterst links staat Hubert Delbauve met in de stoel zijn echtgenote Denise Van Ongeval en hun zoontje Jean-Pierre. Rechts zit Julien Delbauve met naast hem zijn vrouw Marie Detemmerman en de kinderen Jacqueline en Henri-Paul Delbauve (Verzameling Jean-Pierre Delbauve)

Opvolging in de zaak

In 1935 krijgt Paul Delbauve een hersenbloeding. Hij wordt tijdelijk opgenomen in een kuuroord in Oostende en houdt er een slepend rechterbeen aan over. Maar de opvolging in zijn zaak is verzekerd. Aanvankelijk kan hij rekenen op de hulp van zijn beide zonen, Julien (° 1902) en vooral Hubert (1907-1978), die zijn studies als coupeur te Brussel afmaakt. Julien huwt in 1926 met Marie Detemmerman (° 1905), afkomstig uit Everbeek en wonend te Goferdinge. Hij woont aanvankelijk met zijn gezin in het aangebouwde huis aan de Verhaegenlaan maar verhuist later naar de Avenue de Brocqueville in Brussel, waar hij in de Rue du Châtelain een wasserij opstart. Het is uiteindelijk Hubert, gehuwd met Denise Van Ongeval, die de kledingzaak van zijn vader verder zet. In september 1952 vinden we nog een advertentie waar het 'Magazijn Paul Delbauve' wordt aangeprezen: 'Altijd de schoonste keus voor Engelse en Inlandse peigné. - De vermaarde Engelse gabardienen aan 1950 fr. (Buiten concurrentie). - Overgrote keus van Pardessus. - Zwarte stoffen, enz. -'. Volgens diezelfde advertentie zou dit "magazijn" gesticht zijn in 1890, maar dan is Paul Delbauve pas zestien jaar ⁽³²⁾. Paul Delbauve overlijdt in zijn villa aan de zee op 19 september 1959.

Ook in de Nieuwstraat is opvolging in de familiezaak verzekerd. Op 26 mei 1936 overlijdt Arthur Delbauve. De winkel en de leiding over het personeel van het werkatelier worden overgenomen door zijn zoon Willy (1905-1973),

die gehuwd is met Germaine Van Der Stock (1905-1973), afkomstig uit Elsene. Kort na Wereldoorlog II vernieuwt hij de zaak en krijgt de voorgevel met uitstalraam langs de Nieuwstraat een modern uitzicht.

Stopzetting

Beide opvolgers van de Geraardsbergse meesterkleermakers krijgen vanaf het midden van de jaren 1960 sterke concurrentie uit Nederland. Geraardsbergenaars gaan tijdens het weekend shoppen in de Zeelandse stadjes Sluis, Oostburg en Vlissingen waar ze tegen lagere prijzen kostuums kopen. Maatpakken raken uit de mode en met de opkomst van de grote winkelketens worden textielwaren goedkoper en dus voor iedereen betaalbaar. Na het overlijden van Willy Delbauve op 19 januari 1973, gaat de winkel in de Nieuwstraat voorgoed dicht. Later zal zijn dochter Jacqueline in dit pand een winkel openhouden van Prémaman.

Hetzelfde lot ondergaat de kledingwinkel van Hubert Delbauve aan het Stationsplein. Het hoekgebouw wordt verkocht en de electrowinkelzaak Mignon vindt er jarenlang een onderkomen. In mei 1991 staat het gebouw opnieuw te koop. De nieuwe eigenaar is Bruno Schollaert van immokantoor Hubeko en het is zijn broer Johan die er start met restaurant-tavernehotel *Grupello*. In juli 2002 tenslotte nemen Carine Dewaele en haar echtgenoot Kristof Jonckheere de horecazaak over. ⁽³³⁾ Zij doen er alles aan om het oude gebouw in zijn oude glorie te herstellen ⁽³⁴⁾. Het hotel telt een tiental

Willy Delbauve met zijn echtgenote Germaine Van Der Stock op 18 maart 1928 (Verzameling Jacqueline Delbauve)

vernieuwde tweepersoonskamers. Hiermee wordt teruggegrepen naar een oude functie die een aantal woningen kreeg bij de aanleg van het Stationsplein: slaap- en eetvoorzieningen voor (trein) reizigers die een kort bezoek brengen aan de stad.

Meer dan een eeuw herenkleding: een reis door de tijd

De familie Delbauve staat voor meer dan een eeuw herenkleding in Geraardsbergen. Tijdens deze lange periode, gaande van de tweede helft van de 19de eeuw tot het begin van de jaren 1970, heeft de herenmode door de vele maatschappelijke veranderingen

⁽³²⁾ Verzameling D. SURDIACOURT, *Programmaboekje ter gelegenheid van het "Groot Non-stop Variété-Fest" door T.T. Kring "De Dendervallei" en "Kingersclub" van Geraardsbergen in de Zaal "Plaza"*, 20 september 1952.

⁽³³⁾ Interview met Carine Dewaele, 10 juni 2008.

⁽³⁴⁾ Dit hoekgebouw is beeldbepalend in de stationsomgeving en verdient zeker bescherming m.b.t. de buitengevels en art deco elementen in het interieur. Nochtans staat het pand niet beschreven in de *Inventaris van het cultuurbezit in België/ deel 5n 1. Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Gent, 1978, dl. I, p. 267-467, een werkinstrument om het bouwkundig erfgoed te valoriseren.

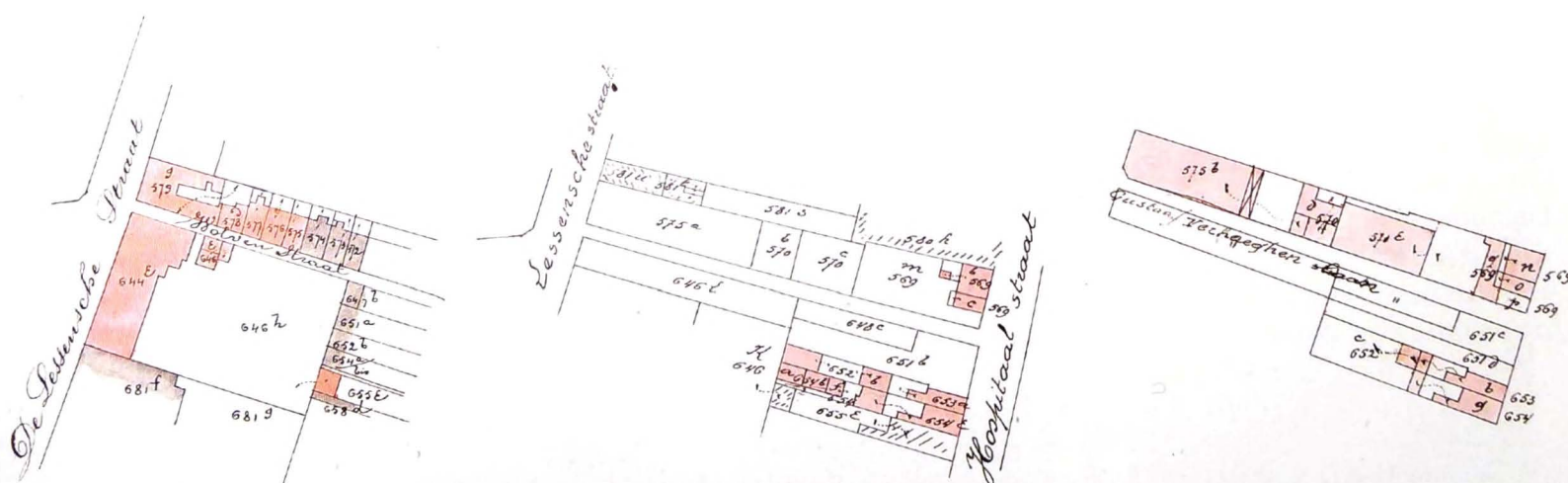
Olieschilderijtje op hout met landelijk tafereel door Oscar Delbauf in 1877
(Verzameling Jacqueline Delbauve)

een hele evolutie doorgemaakt. Het is dan ook de taak van de meesterkleermaker in te spelen op de diverse modetrends. Tijdens de eerste helft van de 19de eeuw bezorgt de industriële revolutie de burger zijn machtspositie. De man heeft thuis de meeste rechten en hij laat dit zien door zijn kledij: donker, degelijk, onkreukbaar en met een hoge witte boord. Na 1850

ontstaat het driedelige kostuum. De herenmode wordt somberder en stijver. Naar het einde van de eeuw heerst onzekerheid naar aanleiding van grote wetenschappelijke en culturele vernieuwingen. Er worden vele soorten hoeden gedragen, de snor verdringt de bakkebaard en de wandelstok de rijzweep. Tijdens de Belle Epoque dragen

de heren de geklede jas en de hoge hoed. Populair is het wandelkostuum met colbert, gedragen met een homburg, een soort hoed. De pantalon is nauw en jongere mannen beginnen pantalons met omslagen te dragen met een scherpe vouw voor. De kragen van de overhemden zijn zeer hoog en doen denken aan de hoge boordjes van de dameskleding.

Na W.O. I komt het soepele overhemd, de stropdas en het polshorloge in de mode. De kleding van de man wordt steeds functioneler en ruimer en er is meer variatie in kleur. Tijdens de jaren 1920 wordt de mannenmode bepaald door de populaire Engelse prins Edward. Hij populariseert de plusfour, vooral gedragen bij de golfsport, de das met windsorknoop, de gekleurde pochetvest bij het rokkostuum. Hij draagt colberts die strak om de heupen vallen en een pantalon met wijde broekspijpen. De broekspijpen veranderen in die tijd regelmatig van vorm: van vrij smal naar zeer wijd en dan weer smaller. De mannenkleding wordt eenvoudiger doordat sportkleding meer als alledaagse kleding wordt gebruikt. Het jacket maakt

Wijzigingen van de bebouwde percelen: het Wolvenstraatje bebouwd met arbeidershuisjes (vóór 1914); afbraak van de huisjes (1914); de Gustave Verhaegenlaan met op de hoek langs de Lessensestraat de nieuwbouw van Paul Delbauve (1919)

De vernieuwde winkelzaak van Willy Delbauve in de Nieuwstraat in 1946 (Verzameling Jacqueline Delbauve)

plaats voor het rokkostuum, dat gedragen wordt voor soirees, bals en officiële diners. Later vervangt de smoking het rokkostuum. De vereenvoudiging van de herenkleding heeft veel te maken met de sportkleding die steeds meer als alledaagse kleding gebruikt gaat worden. Later gaat de man ook poloshirts dragen en jerseytruien, terwijl petten de strohoeden vervangen.

Tijdens de crisisjaren 1930 wordt het modebeeld niet langer bepaald door Engeland maar door Amerika. Doordat de Amerikaanse confectiefabrikanten stylisten en ontwerp bureaus gaan gebruiken, introduceert de Amerikaanse confectie regelmatig nieuwe ideeën die in Europa aanslaan. De herenkleding wordt over het algemeen minder zwaar en comfortabeler. Men gaat het herenkostuum van

lichter materiaal maken. Katoen wordt steeds populairder. De mannenmode wordt over het algemeen veel kleuriger dan vroeger.

De militaire kleding in de Tweede Wereldoorlog is praktisch en functioneel en dit heeft invloed op de herenkleding. Als het Amerikaanse leger grotendeels wegtrekt uit Europa, laten zij grote voorraden legerkleding en andere artikelen achter. Er komen winkels, de zogenaamde dumpzaken, die deze goederen tegen voordelige prijzen verkopen. Legeroverhemden, duffelcoats, jacks en andere producten vinden hun weg naar de koper en als de voorraden opraken worden er nieuwe voorraden geïmporteerd. Door deze ontwikkeling komt er kleding op de markt die geïnspireerd is op de Amerikaanse kleding van het leger. De

herenkleding krijgt een sportiever uiterlijk. Het herenkostuum verandert echter weinig.

Tijdens de naoorlogse periode wordt het beeld van de man gewijzigd: van een stoer, hard en ridderlijk type naar het eerder zachte en gedemocratiseerde. De jaren 1960 brengen welvaart en de man kan succesvol zijn als intellectueel, zakenman of kunstenaar. Een dure auto, een chic huis en mooie kleding zijn de nieuwe statussymbolen. Jongerengroepen met hun popmusici en de toename van de vrije tijd brengen vernieuwing in de mannenmode.

Engelse popgroepen zoals The Beatles en The Rolling Stones zijn toonaangevende voorbeelden van de stimulans op de verandering in de mannenmode.

Doordat de man meer vrije tijd heeft kan hij nu meer gemakkelijke kleding dragen, zoals soepele jasjes en truitjes. Maar het traditionele kostuum is nog niet verdwenen. Het keurige pak waarmee hij naar zijn werk gaat is niet meer hoekig en vierkant. De kleding is lossier geworden. Er zijn ook nieuwe kledingstukken zoals leren jasjes, vesten en anoraks. De stropdas wordt vervangen door een sjaal. Overhemden zijn halftransparant en gedessineerd.

De volgende decennia zullen vooral chaos en onoverzichtelijkheid de hoofdmoot zijn in de herenmode, maar dit maakt de meesterkleermakersfamilie Delbauve niet meer mee...

Jacques De Ro
jacques.de.ro@telenet.be

Hotel Brasserie "Grupello" op de hoek van de Lessensestraat met de Verhaegenlaan (Foto J. De Ro)

De muren van de trappenhal en de wand onder de trap zijn bekleed met wandtegels uit spiegelglas (Foto J. De Ro)

Art deco motieven zijn terug te vinden in het houtwerk en het brandglas van deuren en vensters. (Foto J. De Ro)